

Sygn. akt II USKP 115/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 marca 2022 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w punktach I i III i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego,**
- 2. odrzuca skargę kasacyjną w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczony S. S. (dalej także jako płatnik lub ubezpieczony) w dniu 3 października 2017 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w W. z dnia 5 września 2017 r. Wyrokiem z dnia 5 stycznia 2018 r., VII

U (...), Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony, od dnia 1 lipca 2010 r. prowadził zarejestrowaną działalność gospodarczą pod nazwą M.. Następnie w okresach od dnia 19 grudnia 2012 r. do dnia 24 stycznia 2013 r. oraz od dnia 11 marca 2013 r. do dnia 3 września 2013 r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie prowadzenia restauracji i innych placówek gastronomicznych pod nazwą S.. Od dnia 14 marca 2015 r. do dnia 29 lipca 2015 r. założył kolejną działalność gospodarczą w zakresie realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 24 października 2016 r. organ rentowy wszczął przeciwko odwołującemu z urzędu postępowanie w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2010 r. do marca 2015 r., ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do marca 2015 r. i Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2011 r. do marca 2015 r. W dniu 15 grudnia 2016 r. organ rentowy zawiadomił ubezpieczonego o zakończeniu postępowania dowodowego. Decyzją z dnia 5 września 2017 r., organ rentowy stwierdził, że S. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, (...) Oddział w W. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Ostatecznie organ rentowy wskazał, że zadłużenie odwołującego się wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 30.347,48 zł, w tym: z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2010 r. do marca 2015 r. w kwocie 10.232,73 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 4.729,00 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do marca 2015 r. w kwocie 9.520,03 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 5.033,00 zł, a także z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2011 r. do marca 2015 r. w kwocie 599,72zł, oraz odsetek za zwłokę w kwocie 233,00 zł.

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego, S. S. złożył odwołanie.

Na rozprawie w dniu 5 stycznia 2018 r. odwołujący się oświadczył, że kwestionuje wysokość należności z tytułu nieopłaconych składek, a także to, iż pod

odbiozem decyzji i zawiadomień o zakończeniu postępowania dowodowego jest jego podpis.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne. Przyjął, że przedmiotem rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie jest prawidłowość stwierdzenia w decyzji ZUS z dnia 5 września 2017 r., że S. S. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2010 r. do marca 2015, ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do marca 2015 r. i Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2011 r. do marca 2015 r. oraz czy należności z tytułu nieopłaconych składek za okres lipca 2010 r. do sierpnia 2012 r. ulegają przedawnieniu.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że z dokumentacji załączonej do akt sprawy, jak również do akt rentowych ubezpieczonego wynika, że prowadził on pozarolniczą działalność gospodarczą od lipca 2010 r. do marca 2015 r., a zatem w tym okresie, podlegał ubezpieczeniom społecznym, wobec czego zobowiązany był do opłacania składek na te ubezpieczenia, a obowiązkowe podleganie ubezpieczeniom emerytalno-rentowym skutkuje podleganiem ubezpieczeniu zdrowotnemu i rodzi obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy. Jednocześnie Sąd podniósł, że zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 423 ze zm.; dalej także jako ustawa systemowa), informacje zawarte na koncie płatnika składek prowadzonego w formie elektronicznej, które przekazane zostały w postaci dokumentu pisemnego albo elektronicznego, są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych. Jeżeli organ rentowy na podstawie materiałów zgromadzonych w postępowaniu administracyjnym zarzucił odwołującemu zaległości składkowe w określonej wysokości za poszczególne okresy, to w postępowaniu sądowym wnioskodawca był zobowiązany, co najmniej do odniesienia się do tych zarzutów (art. 221 k.p.c.) i wskazania własnych środków dowodowych. Ubezpieczony zaś w toku postępowania przed Sądem nie przedstawił żadnego wiarygodnego dowodu przeciwnego, pomimo że każda ze stron obowiązana jest do złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych (art. 210 § 2 k.p.c.). Zgromadzony w sprawie

materiał dowodowy nie pozwolił zatem, zdaniem Sądu pierwszej instancji, na ustalenie, że płatnik faktycznie opłacił składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za okres od lipca 2010 r. do marca 2015 r.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia należności za okres od lipca 2010 r. do sierpnia 2012 r., Sąd Okręgowy powołał się na art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten stanowi, że w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Sąd pierwszej instancji wskazał, że przepis ten dodany został przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r, zmieniającej ustawę z dnia 20 lipca 2011 r (Dz.U. Nr 138, poz. 808). Według art. 5 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej, art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nieopłaconych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin ich dochodzenia; w takich przypadkach okoliczności uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia, określone w art. 24 ust. 5f w brzmieniu nadanym tą ustawą, uwzględnia się również wtedy, gdy okoliczności te wystąpiły przed dniem wejścia jej w życie. Sąd Okręgowy zauważył, że rozszerzeniu uległ katalog przypadków powodujących zawieszenie biegu terminu przedawnienia wskazanych w przytoczonym przepisie o kolejne okoliczności określone w ust. 5f oraz ust. 6. Katalog decyzji wskazany w tym przepisie zawiera: 1. decyzje dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym, 2. decyzje dotyczące podstawy wymiaru składek, 3. decyzje o wysokości zadłużenia, 4. decyzje dotyczące wymiaru składek z urzędu wydawane na podstawie ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej, w myśl art. 48 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Decyzja z dnia 5 września 2017 r. należy do katalogu tych decyzji. Sąd Okręgowy wskazał, że należności uwzględnione w zaskarżonej decyzji nie uległy przedawnieniu do dnia 20 lipca 2011 r., to jest wejścia w życie ustawy, a więc przy ocenie przedawnienia ma zastosowanie przepis mówiący o zawieszeniu biegu terminu przedawnienia, który trwa od dnia

doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji, to jest od 14 listopada 2016 r. do dnia uprawomocnienia się decyzji o wysokości zadłużenia.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję z dnia 5 września 2017 r., stwierdzającą zadłużenie płatnika w ZUS dotyczącą nieopłaconych składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za wskazany powyżej okres, za zgodną z obowiązującymi przepisami.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2019 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego w części, stwierdzając, że płatnik nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do lipca 2012 r. oraz z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2011 r. do lipca 2012 r., wraz z odsetkami (pkt I.); w pozostałym zakresie oddalił apelację (pkt II.) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego się zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt III.).

Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja zasługuje na uwzględnienie w większej części, jednak nie z przyczyn w niej wskazanych, będąc niezasadną jedynie w zakresie, w jakim dotyczy składek, których wymagalność przypadała po 5 września 2012 r., to jest należnych za sierpień 2012 r. Sąd drugiej instancji stwierdził, że w związku z ostatecznie sprecyzowanym zakresem zaskarżenia, spór w sprawie dotyczy nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okres od lipca 2010 r. do sierpnia 2012 r. Odwołujący się nie kwestionował nieopłacenia należnych składek, zarzucał natomiast, że składki za ww. okres uległy przedawnieniu w związku z brakiem doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie określenia wysokości istniejących należności. Sąd Apelacyjny przychylił się do poglądu Sądu Okręgowego, który uznał zarzut przedawnienia za niezasadny, dzieląc argumentację przedstawioną przez organ rentowy. Sąd ten trafnie wskazał, że z dniem 1 stycznia 2012 r., na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców - zmieniającego treść art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, skrócony został z 10 do 5 lat okres przedawnienia

składek na ubezpieczenia społeczne. Mając na uwadze, że bieg przedawnienia spornych należności składkowych rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., przy rozstrzygnięciu sprawy należało uwzględnić art. 27 powyższej ustawy, regulujący zagadnienia intertemporalne. Zgodnie art. 27 ust. 1, do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012 r. Wedle zatem zasady wynikającej z tego przepisu, do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012 r. (według starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, ale od dnia 1 stycznia 2012 r. Jednocześnie, zgodnie z ust. 2 powołanego artykułu, jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Powołana regulacja oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012 r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki) - zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej. Do przedawnienia należności składkowych będących przedmiotem niniejszego sporu ma zatem zastosowanie 5-letni okres przedawnienia jako korzystniejszy dla ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że stosownie do art. 59 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (art. 31 ustawy systemowej), przedawnienie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne powoduje wygaśnięcie zobowiązania z tego tytułu, co oznacza, że po upływie okresu przedawnienia nie ma w ogóle możliwości ich dochodzenia. Mając powyższe na uwadze, Sąd drugiej instancji uznał, że: (-) składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do grudnia 2011 r. oraz składki na Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2011 r. do grudnia 2011 r. uległy przedawnieniu z dniem 1 stycznia 2017 r., po upływie 5-letniego okresu przedawnienia liczonego od 1 stycznia 2012 r.; (-) składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na Fundusz Pracy za styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec i

lipiec 2012 r. uległy przedawnieniu odpowiednio w styczniu, lutym, marcu, kwietniu, maju, czerwcu i lipcu 2017 r., po upływie 5-letniego terminu przedawnienia liczonego od dat wymagalności poszczególnych należności składkowych; (-) składki za sierpień 2012 r. nie uległy przedawnieniu, z uwagi na to, że termin ich płatności przypadał po 5 września 2012 r., a zatem pięcioletni okres przedawnienia upływał po dacie wydania zaskarżonej decyzji z 5 września 2017 r. Założenie to ma charakter warunkowy, gdyż uzależnione jest od stwierdzenia, że nie doszło do zawieszenia biegu przedawnienia już w październiku 2016 r., co podnosił organ rentowy, a którą to argumentację podzielił Sąd pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny miał na uwadze art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, który przewiduje instytucję zawieszenia biegu przedawnienia od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Przez pierwszą czynność zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której mowa w art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, należy rozumieć czynność bezpośrednio związaną z postępowaniem egzekucyjnym, jaką może być na przykład wystawienie tytułów wykonawczych, zajęcie wynagrodzenia, czyli czynności egzekucyjne *sensu stricte*. Takiego charakteru nie ma pismo organu rentowego z dnia 24 października 2016 r., stanowiące zawiadomienie płatnika o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Dopiero wydana w przyszłości decyzja określająca wysokość należności z tytułu składek, a taki walor ma decyzja z dnia 5 września 2017 r., będzie dawała podstawę do wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Wskazane pismo z 24 października 2016 r. nie jest natomiast czynnością zmierzającą do wyegzekwowania roszczenia, zaś organ rentowy nie wykazał dowodowo, aby podejmował jakiegokolwiek inne czynności skutkujące zawieszeniem biegu przedawnienia. Wszczęciem postępowania nie jest pismo informujące o podjęciu czynności zmierzających do ustalenia wysokości zadłużenia, tylko zaskarżona decyzja stwierdzająca wysokość zadłużenia. Zapoczątkowała ona zawieszenie biegu przedawnienia należności składkowych nieprzedawnionych do 5 września 2017 r., to jest należności obejmujących składki, których płatność przypadała przed

5 września 2012 r. (składki należne do lipca 2012 r.), na okres do dnia, w którym ww. decyzja stała się prawomocna. Wynika to wprost z treści omawianej regulacji, która odwołuje się do wszczęcia postępowania w kontekście wydania określonej decyzji ("w przypadku wydania przez Zakład decyzji"), wskazując na zakończenie okresu zawieszenia przedawnienia z dniem uzyskania prawomocności przez tę decyzję. Ponadto takie rozumienie art. 24 ust. 5f ustawy systemowej nie stoi w kolizji z art. 24 ust. 5b tej ustawy.

W rezultacie bieg terminu przedawnienia składek objętych decyzją z dnia 5 września 2017 r. został zawieszony w okresie od 5 września 2017 r. (data wydania zaskarżonej decyzji) do 19 listopada 2019 r. (data wyrokowania przez Sąd drugiej instancji), dotycząc składek, których wymagalność przypadała na okres od 5 września 2012 r. (w tym składki za sierpień 2012 r.). Natomiast wszystkie pozostałe składki, których wymagalność przypadała do 5 września 2012 r., to jest 5 lat przed wydaniem tych decyzji, a tym samym przed wszczęciem postępowania, uległy przedawnieniu stosownie do art. 24 ust. 4 ustawy systemowej.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest: 1) art. 24 ust. 5 w związku z ust. 5f ustawy 4 ustawy systemowej, przez uznanie, że należności płatnika na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2010 r. do lipca 2012 r. uległy przedawnieniu; 2) art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 4 ustawy systemowej w związku z art. 66 ust. 1 pkt 1 ppkt c i art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. 2016 r., poz. 1793 ze zm.), przez stwierdzenie, że płatnik nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do lipca 2012 r. oraz z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2011 r. do lipca 2012 r. wraz z odsetkami.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej ZUS podniósł, że w rozpoznawanej sprawie datą wszczęcia postępowania jest data wystawienia zawiadomienia o wszczęciu postępowania, to jest 14 listopada 2016 r. Należy zatem uznać, że

zawieszenie biegu przedawnienia należności nastąpiło przed ich przedawnieniem, a należności nie uległy przedawnieniu do dnia wydania decyzji z dnia 5 września 2017 r.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a następnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji na zasadzie art. 398¹⁶ k.p.c. oraz zasądzenie od płatnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Za trafny należy uznać kasacyjny zarzut naruszenia art. 24 ust. 5f ustawy systemowej. Przepis ten w obecnie obowiązującym brzmieniu (zmieniony przez art. 1 pkt 7 lit. d ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r., Dz.U. z 2021 r., poz. 1621) stanowi, że bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia przez ZUS postępowania w sprawie wydania decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Absolutnie jednoznacznie wynika z niego, że bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu "od dnia wszczęcia postępowania", co niewątpliwie następuje wcześniej niż wydanie decyzji. Dokonana - na mocy ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. - modyfikacja art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, bynajmniej nie zmieniła zasadniczej treści przepisu co do momentu zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Poprzednio obowiązująca jego wersja również zakładała bowiem, że w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu "od dnia wszczęcia postępowania" do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. W obu zatem brzmieniach tego przepisu bieg terminu przedawnienia ulegał

zawieszeniu "od momentu wszczęcia postępowania" w sprawie wydania odpowiedniej decyzji. Zostało to jednoznacznie przesądzone w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego. W szczególności w wyroku z dnia 19 maja 2021 r., II USKP 53/21 (OSNP 2022 nr 3, poz. 28) przyjęto, że bieg terminu przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy ulega zawieszeniu od dnia dokonania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych pierwszej czynności, o której powiadomiono strony, we wszczętym z urzędu postępowaniu w sprawie wydania decyzji stwierdzającej, że dany podmiot jest dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek oraz ustalającej kwotę zaległości składkowych (art. 24 ust. 5f ustawy systemowej). Jest tak dlatego, że ustawa systemowa nie określa samodzielnie (autonomicznie) daty wszczęcia postępowania i należy odwołać się do przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie administracyjne jest wszczynane zgodnie z art. 61 § 1 k.p.a. na wniosek, bądź z urzędu. O ile w przypadku postępowania na wniosek o dacie jego wszczęcia rozstrzyga art. 61 § 3 i 3a k.p.a., o tyle w odniesieniu do postępowania z urzędu wobec braku bezpośredniego przepisu, należy odwołać się do dorobku orzecznictwa i doktryny. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego przyjęto, że datą wszczęcia postępowania z urzędu jest dzień pierwszej czynności dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem, że o czynności tej powiadomiono stronę (por. wyroki: z dnia 20 lutego 2020 r. II GSK 3776/17, LEX nr 3065378; z dnia 25 listopada 2011 r., II OSK 1679/10, LEX nr 1151992; z dnia 8 grudnia 2017 r., II OSK 815/16, LEX nr 2450639; z dnia 8 grudnia 2017 r., II OSK 650/16, LEX nr 2450638; z dnia 10 czerwca 2014 r., II OSK 69/13, LEX nr 1519420; oraz M. Romańska, komentarz do art. 61 k.p.a. [w:] Knysiak-Sudyka H. [red.], Kodeks Postępowania Administracyjnego. Komentarz, wyd. II, 2019). Takie też stanowisko podzielane jest w nowszych orzeczeniach sądowych (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Gdańsku z dnia 14 marca 2018 r., III AUa 1119/17, LEX nr 2545130; w Łodzi z dnia 13 marca 2019 r., III AUa 803/18, LEX nr 2665808 i z dnia 6 lipca 2021 r., III AUa 1908/20, LEX nr 3230513 oraz w Szczecinie z dnia 5 grudnia 2019 r., III AUa 501/18, LEX nr 2773683; a także wyroki Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w Gliwicach z dnia 26 lutego 2020 r.,

I SA/GI 1321/19, LEX nr 2837757 oraz w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 października 2021 r., II SA/Go 813/21, LEX nr 3253749). Najnowsze orzecznictwo sądowe koryguje w ten sposób dotychczasowe, niezbyt precyzyjne orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r., I UK 613/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 44).

Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że o wszczęciu postępowania organ rentowy zawiadomił płatnika pismem nadanym w dniu 24 października 2016 r. A zatem pierwsze czynności związane z wszczęciem postępowania musiały mieć miejsce przed tą datą. Należy więc przyjąć, że - skoro wszczęcie postępowania nastąpiło w październiku 2016 r. - to przed upływem terminu przedawnienia należności określonych w zaskarżonej decyzji nastąpiło ich zawieszenie aż do 19 listopada 2019 r., czyli do dnia wydania prawomocnego wyroku zaskarżonego niniejszą skargą kasacyjną.

Orzekając o odrzuceniu skargi kasacyjnej w zakresie punktu drugiego wyroku Sądu Apelacyjnego, Sąd Najwyższy miał na względzie, że rozstrzygnięcie w nim zawarte było na korzyść skarżącego organu rentowego, oddalało bowiem apelację ubezpieczonego. Sąd Najwyższy uwzględnił w tej materii stanowisko wyrażone w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 (OSNC 2014 nr 11, poz. 108), z którego wynika, że pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) zachodzi wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest obiektywnie w sensie prawnym niekorzystne dla skarżącego, gdyż z punktu widzenia jego skutków związanych z prawomocnością materialną skarżący nie uzyskał takiej ochrony prawnej, którą zamierzał osiągnąć przez procesowo odpowiednie zachowanie w postępowaniu poprzedzającym wydanie orzeczenia, a w razie jego braku zaskarżone orzeczenie (np. wyrok zaoczny lub nakaz zapłaty) *per se* wywołuje takie skutki. *Gravamen*, będąc warunkiem istnienia interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 i art. 108 § 2 k.p.c.

